

KIRKEBLAD FOR STABY OG MADUM SOGNE

NR. 3 • JUNI - JULI - AUGUST 2023

FOLKEKIRKEN

»Jeg kan godt lide at gå en tur dér« - om kirkegården

De fleste mennesker overvejer nok en gang imellem, hvad der skal ske, når de dør. Hvor vil jeg begravnes? Vil jeg have min aske strøet ud i havet? I Danmark bliver de fleste mennesker stedt til hvile på en kirkegård. Generelt har vi nogle fine og velholdte kirkegårde i Danmark, men bruger vi dem på den rigtige måde? Idéen med en kirkegård er ikke alene at være et opbevaringssted for de døde, men også at være et kollektivt mindested, et erindringsrum for de levende! Kirkegården skulle nødtigt blive et glemsested.

Man kunne også tale om kirkegården som et værdifuldt sorg-rum, hvor det bliver tydeligt, at de døde er væk og alligevel har en plads i menneskers fællesskab. Et sted, hvor man kan komme med sin sorg og taknemmelighed, og hvor man kan gå en tur eller sætte sig på en bænk.

Til glæde og inspiration

Kirkegårdene er et af de få steder i vores moderne samfund, der unddrager sig den hastighed, med hvilken mennesker farer omkring i verden. Kirkegården er et roligt sted

præget af grøn natur og konkrete spor af levet liv og forgangne tider. På kirkegården bliver jeg både mindet om, at jeg skal dø en dag, men jeg kan også inspireres til det liv, der fortsat skal leves.

Jeg synes at det er forunderligt, at man faktisk kan blive opmuntret af at gå en tur på kirkegården. Det er i hvert fald min erfaring. Eller som jeg hørte en ung kvinde fra Staby sige: »Jeg kan godt lide at gå en tur på kirkegården.«

Fortsættes på næste side

Dét at åbne lågen ind til kirkegården – og synet af de mange gravstene omgivet af blomsterbuketter, kranse og stedsgrønt stemmer sindet på en anderledes måde. Erindringen vækkes til live. Mange af gravstederne »lyser af« at de døde stadigvæk har stor betydning for de levende. Det er livsbekræftende. På den måde kan man finde trøst og nyt mod ved at gå en tur på kirkegården og kigge på gravene, symboler, inskriptioner, blomster og planter. Små tegn og enkle ord kan inspirere til det liv, der fortsat skal leves.

Et kirkegårdsbesøg lærer os således noget om livet, fortiden og nutiden og minder os om det væsentlige i livet. På kirkegården mindes man om, at mennesket er en del af en lokal historie og har et fællesskab med andre. Når man for eksempel besøger Staby og Madum Kirkegårde og går rundt og ser gravsteder og gravstene, er der som regel et navn på gravstene. Samt fødsels- og dødsdato. Disse inskriptioner understreger, at de døde er ikke navnløse og kun muld og ben. Inskriptionerne med navnene minder den besøgende om menneskelivets betydning og værdien af de relationer, som mennesket indgår i. Viljen til at sætte en gravsten med et navn og dato på en grav udtrykker på sin vis en lille opstand mod døden og dens afstand og glemsel.

Nye tendenser

I 2005 blev asken af den amerikanske journalist og forfatter Hunter S. Thompson (1937-2005) skudt op med en raket fra et højt tårn. Det skete i forbindelse med en privat begravelse. Hunter S. Thompson havde ønsket sig en festlig og eksplosiv død, og skuespilleren Johnny Depp, som havde spillet rollen som Hunter i filmen *Feat and Loathing in Las Vegas* (1998) betalte for opsendelsen og brugte, har han senere udtalt, tre millioner dollars på det fyrværkeri, som fulgte og flankerede urnens himmelfart. Hunter S. Thompson fik sit ønske op-

fyldt: et eksplosivt endeligt. Hans aske blev spredt ud i atmosfæren ledsaget af farverige raketter.

Thompson er ikke den eneste, der ønsker noget andet end at blive stedt til hvile på en kirkegård. Et stigende antal mennesker vælger askespredning over havet eller begravelse på en skovkirkegård. Biskopperne modtager jævnligt henvendelser fra mennesker, der føler, at lovgivningen er for restriktiv med hensyn til, hvad man må stille op med asken af den afdøde. Det kan ofte være ønsker med asken, der går uden om kirkegården. Men måske er der en mening med den restriktive lovgivning. Måske sikrer vi bedst en værdig omgang med de døde, ved at sætte grænse for, hvad man må foretage sig med afdødes aske.

Skabthed

I begravelsesritualet indledes jordpåkæstelsen med ordene »af jord er du kommet«. De ord refererer til skabelsesberetningen. At Gud Herren formede mennesket af jorden. At mennesket på en eller anden måde »er skabt i Guds billede« som det hedder. De ord udtrykker dermed at mennesket er jordbundet og gudskabt.

I sin selvforståelse bygger kirkegården ligeledes på den teologiske forestilling, at mennesket er skabt. Det indhegnede og indviede jord understreger, at mennesket er en Guds skabning og at menneskets liv er stedbundet. Man kan som bekendt kun være ét sted ad gang. Kirkegården understreger således, at mennesket har en historie, samt et tilhørsforhold til et bestemt sted.

Mennesket er mere end natur

Det kan måske provokere nogen, men teologisk set er der forskel på dyr og mennesker. Denne teologiske forskel har også betydning for kirkegården. Man begraver ikke døde dyr på en kirkegård. Den er forbeholdt mennesker.

I »Betænkning afgivet for Kirkeministeriets liturgiske kommission i 1987 om Begravelse« skrev daværende biskop Th. Kragh følgende:

»Ved en kirkelig jordefærd skal man erindres om, at det er et menneske, en person, der begravnes, ikke en ting, ikke et dyrekadaver, men et menneske, skabt i Guds billede, et menneske, som Kristus har levet og er død og opstanden for. I vor tids tingsliggørelse og følelse af fremmedgørelse skønnes det af vigtighed, at man markerer dette«.

Det, som Th. Kragh skriver, er, at begravelseshandlingen, og kirkegården, er med til at understrege, at det afdøde menneske er mere end et dyrekadaver og et stykke affald. Det er et menneske, der har levet et konkret liv i et fællesskab med andre mennesker. I denne opfattelse af mennesket som skabt bevares en respekt for den døde. Den respekt afspejler sig også i, at den dødes grav er omgærdet af gravfred, fordi det er et menneske, der ligger der.

Jeg tror, at den respekt for de døde indeholder en menneskelighed, der samtidigt udgør et værn mod dehumanisering, som vi må holde fast i – ikke mindst

i forhold til tanken om den tingsliggørelse af mennesket som Th. Kragh taler om.

Indviet jord – for alle

Kirkegården er et helt særligt og indviet sted. Hvad betyder begrebet indviet jord? Når en nyetableret kirkegård tages i brug – indvies kirkegårdens jord af biskoppen. Det lille ritual til indvielsen af kirkegården indledes med en salme efterfulgt af oplæsning fra 1. Korrinterbrev kapitel 15, hvor det forkyndes, at Kristus har overvundet døden, og alle gøres levende med ham. Ritualet slutter med ordene:

»Så indvier jeg da dette sted til en kristen begravelsesplads i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Fred være med deres støv, som skal hvile her. Amen!«

Der er ikke noget magisk eller overnaturligt i indvielsen af kirkegårdens jord. Jorden er stadig jord. Men betydningen af stedet er ændret. Indvielsen af jorden er et inkluderende begreb, der lægger vægt på, at vi omgærder kirkegården med den fornødne respekt og værdighed.

Ganske vist anvendes udtrykket »kristen begravelsesplads« i ritualet, men vægten i ritualet ligger på betoningen af stedets særlighed som begravelsesplads i forhold til verden udenfor kirkegårdsdiget.

Hvad så, hvis man ikke er kristen, kan man så blive begravet på kirkegården? Ja – det kan man sagtens. Alle kan blive begravet på de danske kirkegårde – uanset religion. Der er ikke krav om, at man skal være medlem af Folkekirken for at blive begravet på kirkegården, men medlemskabet kan have en betydning for prisen for et gravsted.

Med disse betragtninger om værdien af, og betydningen af, kirkegården, håber jeg, at læseren kunne få lyst til at gå på opdagelse på nogle af vore mange fine kirkegårde i Danmark. Man kunne begynde på vore to kirkegårde i henholdsvis Madum og Staby. God sommer. JWA

■ Klokkespil i Danmark

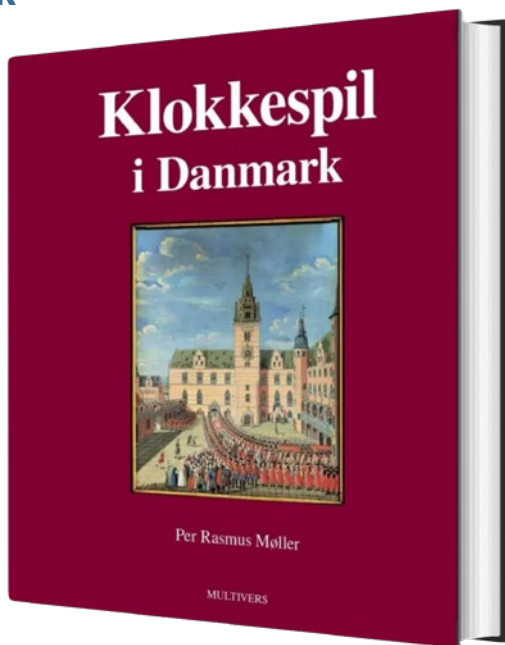
'Klokkespil i Danmark', sådan lyder titlen på en bog Per Rasmus Møller har udgivet i 2021. Herfra er hentet en del oplysninger, som vil blive beskrevet i nedenstående artikel.

Hvis Danmark sammenligner sig med klokkespillernes fædrelande Holland og Belgien, så indtager vi en flot tredjeplads med 105 klokkespil. I langt de fleste tilfælde er klokkespillet blevet til virkelighed gennem donation.

Et klokkespil kan ikke anskaffes for ligningsmidler, også kaldet kirkeskat. Det skal være donationer.

Som hovedregel er det en dansk sang eller salmer, der spilles.

Ulfkær, Husby og Staby Kirkes klokkespil er omtalt i bogen.

I 1977 fik Staby Kirke et klokkespil bestående af 14 klokker skænket af Marie Christensen, Staby. I 2002 donerede Ole Lauridsen yderligere 4 klokker, så det samlede antal er nu på 18 klokker. På det tidspunkt blev båndspilleværket udskiftet med et computerstyret system.

I 2023 er den gamle computer udskiftet en ny med flere tekniske forbedringer. Vi har fulgt anbefalingerne om at oprette et program for hvert måned. Derudover kommer først og fremmest Påsken. Klokkerne spiller på tidspunkterne: kl. 8.56, 12, 15 og 18.

Nuværende melodivalg kan ses på hjemmesiden: www.stabymadum.dk

Der kan kobles et keyboard til, så den afspillede melodi går direkte til klokkerne. Og skulle vi gå i ønsketænkingsboksen, kunne vi ifølge Per Rasmus Møller opsætte yderligere 5 klokker, så skulle der være basis for at afvikle en klokkespilskoncert.

Så lidt fra den virkelige verden til drømmeland. Vi håber det nærtboende folkefærd til kirken nyder klokkerne igen tone ud i det offentlige rum.

Sommermøde med Kristian Ebbensgaard

Sommermøde den 18. juni starter med gudstjeneste i Staby Kirke kl. 10.30 ved Jesper Wiborg Andersen. Dernæst er der pølser på grillen i Staby Præstegård.

Dagens foredragsholder er Kristian Ebbensgaard fra Køge, som fortæller om at være tidligere stabyaner og dernæst om sit liv på Sjælland.

Eftermiddagen slutter med kaffe, fællessang og hyggeligt samvær, og alle er velkommen.

Staby-Madum Menighedsråd

Fra barn og ung i Staby til amtsborgmester og regionsrådsformand på Sjælland

I forbindelse med sommermødet i Staby Præstegård den 18. juni får vi besøg af Kristian Ebbensgaard, som vil fortælle om at være stabyaner samt sit liv og levned i Køge. Kristian Ebbensgaard er født og opvokset i Staby, og i 1967 flyttede den unge jyde fra Vestjylland til Køge.

Herfra levede og åndede K. Ebbensgaard for at få indflydelse på de ting han fandt vigtigt at være med til at præge. Med start i Køge Byråd tilbage i 1974 gik vejen over Roskilde Amtsråd, hvor han varetog posten som borgmester i 12 år indtil amterne blev nedlagt.

Rejsen fortsatte til Region Sjælland, hvor han blev valgt som formand. Ebbensgaards stemme gjorde sig gældende, da det nuværende Region Sjællands førende sygehus skulle placeres og bygges i Køge. Sundhedsområdet lagde ham meget på sinde, idet patientsikkerheden blev K. Ebbensgaards hjertesag.

Ved at arbejde i det politiske liv over mange år, har K. Ebbensgaard således gennemlevet to kommunalreformer i henholdsvis i 1970 og i 2005.

Forbindelsen til Vestjylland har været opretholdt gennem hele perioden, idet K. Ebbensgaard i 1974 overtog en landbrugsejendom i Borbjerg.

I dag følger Kristian Ebbensgaard fortsat med i, hvad der sker på den politiske bane, blot lidt mere på afstand, da der nu er blevet meget mere plads til at nyde sit otium i Køge og Borbjerg sammen med hustruen Bente.

■ Litteraturaften 28. juni kl. 19.30 i Staby Præstegård

Sognepræst Jesper Wiborg Andersen holder oplæg ud fra den lille bog »Tro er liv«. Den er skrevet af forfatteren og fortælleren Doris Ottosen og er udgivet på forlaget Eksistensen i 2022.

Bogen handler om, hvordan tro og liv danner parløb i Doris Ottosens tilværelse og hvor hun henter glæde og styrke.

Man behøver ikke at have læst bogen.

Vi synger lidt fra højskolesangbogen, og der er kaffe på kanden. Alle er velkomne.

Staby-Madum Menighedsråd

■ Klaverkoncert og fællessang 10. august kl. 19.00 i Staby Kirke

Ved Anne Sophie Parbo. Vi skal lytte til små klaverstykker, og vi synger både nye og gamle sange – temaet er sommer.

Der er kaffe efter koncerten, og alle er velkommen. *Staby-Madum Menighedsråd*

Dåb forud for konfirmation

Ingrid Silje Rønhøj Jensen blev døbt ved en lille højtidelighed i Staby Kirke lørdag den 4. marts.

Vi bringer her et foto efter tilladelse.

Velsignelse i Staby Kirke den 1. februar

Det blev en begivenhedsrig dag for det tyske par Christian og Ludger.
Fotoet bringes efter tilladelse.

■ Aktivitetskalender

24. maj kl. 19.00-20.30

»Staby Kirkegård«. Kirkegården før, nu og hvad med fremover?
Kirkegårdsrundvisning, fortællinger, anekdoter og andre røverhistorier ved tidl. graver Hans Posselt og nuværende graver Kaj Jeppesen. Staby Højskole.

29. maj kl. 10.00

Friluftsgudstjeneste hos Knud Jacobsen, Skorkærvej 2, Staby.

18. juni kl. 10.30

Sommermøde i Staby Kirke, dernæst i Staby Præstegård. Se s. 5.

28. juni kl. 19.30

Litteraturaften i Staby Præstegård. Se s. 6.

10. august kl. 19.00

Klaverkoncert og fællessang i Staby Kirke. Se s. 6.

■ Gudstjenester på Ulfborg Aktivcenter

Cafeteriet kl. 14.00 med efterfølgende kaffe

Lindestien Nord kl. 15.00

Torsdag 25. maj Jesper

Torsdag 8. juni Gitte

Torsdag 22. juni Jesper

Juli pause

Torsdag 3. aug. Jesper W.A.

Torsdag 17. aug. Gitte H.

Torsdag 31. aug. Gitte H.

Torsdag 14. sept. Jesper

■ Konfirmationsdatoer

Konfirmationen i år er i Staby Kirke er på St. Bededag den 5. maj kl. 10.30.

Der er truffet beslutning om, hvornår de fremtidige konfirmationer vil ligge:
Lørdagen før 5. søndag efter påske.

Her kommer de fremtidige datoer:

2024: 4. maj

2025: 24. maj

2026: 9. maj

2027: 1. maj

2028: 20. maj

2029: 5. maj

2030: 25. maj

2031: 17. maj

Med venlig hilsen
Staby-Madum Menighedsråd

■ KFUM-spejderne - Ulfborg Gruppe

Adresse: Knuden, Søparken 12, Ulfborg

KFUM-Spejderne i Danmark er et frivilligt børne- og ungdoms-arbejde, der hviler på det folkelige grundlag.

I spejderarbejdet lægger vi vægt på, at børnene får oplevelser i nær kontakt med naturen og tilegner sig færdigheder, der er med til at udvikle dem som hele mennesker.

Der bliver sunget, leget, fortalt historier, lavet knob etc.

Vi mødes:

BÆVERE **Mandag kl. 18.00-19.30**

Leder: Kasper S. Thycozen, tlf. 3033 8570

ULVE **Mandag kl. 18.00-19.30**

Leder: Anette Kobborg, tlf. 2071 4556

SPEJDERTROPPE... **Tirsdag kl. 19.00-21.00**

Leder: Morten Dahl, tlf. 2480 4986

Gruppeleder: Per Jensen, tlf. 2539 9669

■ Rundvisning i Staby Kirke

I juni, juli og august er der rundvisning i kirken.

Der er rundvisning hvor Karen Nørgaard vil vise og fortælle om Staby Kirkes historie og de mange seværdigheder, som findes i kirken.

Vi mødes ved kirken kl. 11.00. Varighed er cirka 1 time.

Det gælder datoerne/tirsdagene: **20. juni, 25. juli og 22. august**. Der er ingen tilmelding.

■ Rundvisning i Madum Kirke

Jesper Wiborg Andersen har arrangeret rundvisning omkring Madum Kirke

onsdag den 9. august kl. 10.00, hvor man mødes ved kirken.

Der er ingen tilmelding.

Ønskes der rundvisning udover de fastlagte datoer:

- Staby Kirke: Karen Nørgaard 2890 0039, 9749 1677.
- Madum Kirke: Jesper Wiborg Andersen tlf. 5150 4081, Arne Søgaard tlf. 3027 1767.

■ **Kirkegårdstaksterne** kan fås ved henvendelse til graverne og kirkeværgerne.

■ **Referater** fra menighedsrådenes arbejde kan læses på Staby-Madum Kirkes hjemmeside: www.stabymadum.dk – I venstre side på forsiden skal man klikke sig ind under hovedmenu, derefter Menighedsrådet. *Staby-Madum Menighedsråd*

Kirkebetjeningen

■ STABY:

Graver: Kaj Jeppesen
Tlf. 3035 8422

Organist: Anne Sophie Parbo
Tlf. 2624 8161
asparbo@gmail.com

Kirkevæрге: Edith Bennedsgaard
Tlf. 9749 1597 / 6175 8500

Kirkesanger: Ane Thomsen
Tlf. 2910 2923

■ MADUM:

Graver: Mie Vestergård
Tlf. 5121 3234
Mail: graver.madum@gmail.com

Organist: Anne Sophie Parbo
Tlf. 2624 8161
asparbo@gmail.com

Kirkevæрге: Arne Søgaard
Tlf. 3027 1767

Kirkesanger: Ane Thomsen
Tlf. 2910 2923

Sognepræst Jesper Wiborg Andersen

Nørrevej 5 · 6990 Ulfborg
Mobil: 5150 4081 / E-mail: jeka@km.dk
Træffes alle dage undtagen mandag

■ Kirkelige handlinger

Døbte i Staby Kirke

04.03.2023 Ingrid Silje Rønhøj Jensen

■ Kørsel

Man er meget velkommen til at henvende sig til koordinator Ane Thomsen, hvis man ønsker kørsel – herunder også for kørestolsbrugere til gudstjeneste eller anden kirkelig handling i både Madum og Staby.

Tlf. 2910 2923 eller 9749 2341 eller anethomsen2@gmail.com

Den danske salmebog nr. 723

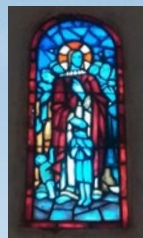
*Naturen holder pinsefest
i blomstervirket smykke
og lunden, som den kan det bedst,
fortæller om sin lykke.
Nu vårens vind
har ringet ind
dens fest i skovens kroner.
Guds åndes magt
har livet vakt;
ham priser tusind toner.*

Tekst: Casper Johannes Boye

Nyt fra Staby-Madum Menighedsråd

Frugtblomsters hvide pletter, solglad junidag og de lyse nætters telt. Carl Nielsen har sat melodi til denne klassikere 'Nu lyser løv i lunde', som Johs. Jørgensen skrev i 1891. Ordene er

stadig aktuelle, sommeren er kommet og varer ved nogle måneder endnu.

Mie Vestergård har mange gange taget turen til Svendborg i graveruddannelses ærinde, og i uge 5 blev hun færdiguddannede graver. Stort tillykke med det Mie.

I samarbejde med Staby Højskole fik vi afviklet en aften med Willy Egmos, som spillede og fortalte for en fyldt Lille Sal i Staby Sognegård. Ord bliver pludselig fattige, når man skal takke af for sådan en aften, det var virkelig en sand fornøjelse at være i hans selskab med beretninger og fantastisk spil. Tak for en dejlig aften Emma og Willy.

Punkt 5 i vores visionsoversigt lyder:

At vi vil værne om det historiske og om kulturen i forbindelse med kirkerne, kirkegårdene og kirkelivet. Vi vil gerne have fornyelse med respekt for traditionen.

Sidste sætning kom i fokus, da vi / alle sangglade mennesker fra hele Ringkøbing Provsti afholdte Finale på syng '100 – salmer' maratonsforløbet. Staby Kirke lagde rum til og det blev en god afslutning, hvor både gamle og nye ord blev taget i brug i de forskellige salmer. Nu er tillægget '100 salmer' indsunget fra ende til anden.

Fra regeringens side er det blevet besluttet, at Store Bededag bliver afskaffet fra anno 2024 og fremover. Det betyder at det er sidste gang vi kan holde konfirmation for de unge mennesker på Bededag, som er den 5. maj i år. I skrivende stund er dagen ikke oprundet, men vi ønsker konfirmanderne en rigtig god dag, og alt godt fremover.

Sommermødet falder i år på den 18. juni. Her kommer tidligere stabyaner Kristian Ebbensgaard, Køge på besøg. Han vil fortælle om sit liv – som ung i Staby og om sit virke på Køgeegnen. Endnu engang håber vi på godt vejr, så vi kan opholde os ude i præstegårdshaven.

'Litteraturaften' foregår den 28. juni, og denne gang bliver det bogen 'Tro og liv' skrevet af Doris Ottosen, som kommer under luppen.

Den 10. august om aftenen i Staby Kirke er der mulighed for at lytte til små klaverstykker og medvirke til fællessang. Anne Sophie Parbo ved klaveret vil lede os gennem aftenen.

'Biodiversitet' er et ord de fleste efterhånden er blevet bekendt med, og vi er med på vognen. På de to kirkegårde bliver der kræset for insekterne: Små insektboliger er etableret i form af små dynger brænde. Kvashegn på to måder er det også blevet til. Nu glæder vi os bare til at blomsterne for alvor springer ud til glæde for biernes forunderlige verden. Men det er bestemt værd at anbefale en gåtur rundt på de to kirkegårde, se og høre hvor der summer af liv.

Der er endnu engang lavet en oversigt over gudstjenesterne, og der er datolagt forskellige små tiltag hen over sommeren, vel mødt hver og een i den kommende tid. Og sluttelig ønskes alle en god og varm sommer. Glædelig pinse.

*Staby-Madum Menighedsråd
v/ Ane Thomsen*

■ Gudstjenester

		■ Staby	■ Madum
4. juni	Trinitatis.	10.30 JWA	
11. juni	1. s. e. trin.		10.30 JWA Kirkekaffe
18. juni	2. s. e. trin.	10.30 JWA Sommermøde	
25. juni	3. s. e. trin.	10.30 JWA	
2. juli	4. s. e. trin.	10.30 JWA Kirkekaffe	
9. juli	5. s. e. trin.		10.30 JWA Kirkekaffe
16. juli	6. s. e. trin.	09.00 J. Sandal	
23. juli	7. s. e. trin.	09.00 J. Sandal	
30. juli.	8. s. e. trin.	09.00 J. Sandal Kirkekaffe	
6. august	9. s. e. trin.		10.30 JWA Kirkekaffe
13. august	10. s. e. trin.	10.30 JWA	
20. august	11. s. e. trin.	09.00 J. Sandal	
27. august	12. s. e. trin.	19.30 JWA Konfirmand- intro. Kirkekaffe	
3. september	13. s. e. trin.		10.30 JWA

